

de vact verbiet dat nyemant en sactte nochte
en kaege nochte mit kolen en spae inden
nylben weerde opt kerchof tot Iherusalem bi
ene toer van 1 to alze dicke alst yemant dede

Utrecht
Buurspraakboek 1396-1402

7-11-1399

Gem. Archief Utrecht
Inv.Nr. S.I.-16

Voort verbiet de Raet dat nyemanc gheue bome nochte vye
en houwe wt Oostbroec inden hage nochte ne-gheue binnuey
nochte buuey der Stat, den liden, seide en de fuder lide boenghe-
den bi ene Roer van C f also dicke alst yemanc
dede wt oudwye nochte mid Scuter doelen nochte
In Woude bossche van Celen nochte mit kelen en spalen
nochte en teneyzen wt oudwye belt

Utrecht
Buurspraakboek

1401

Gem. Archief I 16
Buurspraakboek 1396-1402, fol 307

VI. ORDONNANTIE *tegen de insolentien en ongeregeltheden, in en ontrent de Kerken, onder, voor en na den kerktyd; als mede tegen het schieten, slingeren, dobbelen, &c. op de kerkhoven, toornen, en muuren van dese Stad, den 5 Januar. MDLXXXI; gerenoveert den 5 Januar. MDLXXXIII. het tweede lit met eenige veranderinge gerenoveert den 9 Novemb. MDLXXXIII; 10 Novemb. MDLXXXV; 30 Decemb. MDLXXXVII; 23 Februar. en 11 Decemb MDXC.*

Alsoo groote klagten gedaan worden over de groote onbehoorlyke ongeregeltheden, die dagelyks (1) in den Dom, Buurkerk, St. Jacobs en andere Parochie-kerken gepleegt worden, soo van mans als jonge gesellen ende kinderen, met klappen, rasen, roepen, kooten ende steenen te werpen, soo onder de sermoenen, als voor ende naa, waar door veel menichen in haar aandagtigheyt van het gehoor des Goddelyken Woorts belet worden, alle welke moetwilligheyt niet geleeden, nog verdragen en behoort te worden. Soo is 't, dat myn Heeren die Stadhouder, Schout, Burgermeesteren ende Schepenen deeser Stad Utrecht, door overkomen des Raads, begeerende in het gene voorschreve is te remedieeren, gebieden ende beveelen by deesen wel scherpelyk ende ernstelyk allen ende eenen yegelyken, oud of jong, datse hen niet en onderwinden, als men de sermoenen voor- ofte naarde middag, ofte het avond gebed doet, eenige wandeling, roeping, klappinge, rasinge ofte eenige andere ongeschiktheyt ofte onmanierelykheyt te bedryven in der kerken voornoemt, nogte ook voor of naar der predikation, of tusschentyden in der selver kerken, of op de kerkhoven eenig getier te maaken, met rasen, met steenen te werpen aan de glazen of banken, met

speelen, met vuyligheyt daar inne te brengen, of eenige andere onseefdigheyt te bedryven, op het verbeuren van het overste kleet, ende nog eene Carolus gulden, soo dikwils ymant, hy zy oud ofte jong, hier inne breukig bevonden zal worden, tot behoef van den bekeurders; ende zullen de ouders voor hare kinderen hier inne moeten boeten ende verantwoorden; ende waar ymant, die den bekeurder ofte executeerder hier omme injuriceerde ofte misdeede, zal arbitralyk gestraft worden, tot discretie van den Gerechte.

Voorts zoo laten myn Heeren voorschreve weeten ende gebieden eenen yegelyken, datze hen niet en onderwinden met eenige busfen, ofte bogen te schieten, met slingeren steen ofte andersints te werpen, nog ook te kolven, de kloot te schieten, te dobbelen, met kaarten te speelen, met penningen te werpen, of andere gelyke saaken aan te rechten, (2) op de kerkhoven (3) deeser Stad, geen uytgefondert, nog insgelyks op de toornen ende aan de muuren van deese Stad, (4) op het verbeuren van de busfen, bogen, kolven, kloot, bal, troefspel of penningen, die de bekeurders metter daat zullen mogen aanveerden, (5) en daarenboven nog arbitralyk gecorrigeert te worden tot discretie van den Gerechte.

- (1) *In de Publicatie van den 5 Januar. 1581 staat, in de Buurkerk, te Minnebroeders, St. Nicolaas, en St. Jacobs Kerken.*
- (2) *Achter aan te rechten, staat in het Placaat van 1583, in de kerken nog op &c.*
- (3) *In de Publicatie van den 9 Novemb. 1583, en 10 Novemb. 1585, staat nog, van de vyf Ecclesien en Karspelkerken &c. 't welk in volgende is uytgelaten.*
- (4) *In het Placaat van 1583. word hier nog tusschen gevoegt, in deese Stadhuys, nog op eenige straten, ofte merkten binnen dese Stad &c.*
- (5) *Tegen cursyf is, staat aldus in de Publicatie van den 23 Februar. 1590. In die van den 9 Novemb. 1583, en 10 Novemb. 1585 vind men, en daarenboven nog haar overste kleed, en een Carolus gulden, die men deselve, of de ouders van de kinderen uytgelden zal metter daad, ende daarenboven nog arbitralyk gecorrigeert te worden tot discretie van den Gerechte; ende men zal de kinderen vast ende zeker mogen houden, ter tyd toe men die ouders van dezelve kent; ende niemand zal in oppositie ontfangen worden, ten zy die breuke eerst genamptseert zy. Het Placaat van den 30 Decemb. 1587 heeft, en daarenboven nog aan een paal daar toe verordineert een tyd lang gestelt te worden, en daarenboven te verbeuren eene gulden, die men deselve, of de ouders van de kinderen, met der daad zal uytgelden.*

VII. PLACAAT, ten fine voorsz, den 10 Februar. MDLXXXVII.

Alsoo groote klachten gedaan worden over die groote ongeregeltheit, en insolentie, die daaglyks gepleegt word, soo van mans als jonge gesellen en kinderen, soo in de kerken als op de kerkhoven, soo gedurende die predikation, als daar buyten, die niet geleden nog verdragen behoren te worden. Soo is 't, dat myne Heeren die Stadhouder, Schout, Burgemeesteren, en Schepenen der Stad van Utrecht, begeerende daar inne te remedieeren, ordonneeren, gebieden en beveelen by deesen wel ernstelyk een yegelyken, hy zy oud of jong, dat zy hen niet onderwinden, gedurende de predi-

katie eenige wandeling, roeping, klappinge, rasinge doorlopinge, of eenige andere ongeschiktheit in de kerken te bedryven; nog ook voor of na, of gedurende de predikation, op de kerkhoven eenig getier te maken met rasen, steenen te werpen tegensde glazen, of banken, met schieten met busfen, of bogen, met kolven, de kloot te schieten, te dobbelen, te kaatsen, te kaarten, ofte eenige andere onbehoorlyckeyd aan te rechten, op het verbeuren van de busfen, boogen, kolven, of ander spel, daar mede gespeelt word, ende daarenboven aangetast, gebonden, en gestelt te worden vier uren lang, aan palen,

438 TEGEN ALLERLEY ONGEREGLTHEDEN EN INSOLENTIEN,

boomen, of andere plaatsen, op yder kerkhof daar toe verordineert, en den dienaars van de Justitie te betalen voor haar moeyte tien sluyvers.

VIII. PLACAAT, *tegen het spelen en geraas maken by of in de kerken, ten tyde van den dienst, den 18 Novemb. MDLXXXVII.*

Alfoo groote klagten gedaan worden over de insolentien ende ongeregltheeden, die by eenige, foo oude als jonge lieden, worden gepleegt onder de sermoenen ende avond-gebeden, waar door de Predikanten in haar sermoenen verhindert, en de toehoorders in haar aandagtigheyt belet worden; foo is 't, dat myn Heeren de Stadhouder, Schout, Burgermeesteren ende Schepenen deeser Stad van Utrecht, begeerende in het geene voorschreve is te remedieeren, gebieden ende beveelen by deesen wel scherpelyk ende ernstelyk eenen yegelyken, van wat staat, qualiteyt of conditie hy zy, datse hen niet en onderwinden, als men de sermoenen voor ofte naar de middag, ofte het avond gebed doende is, ee-

nige wandeling, roeping, klappinge, raafinge, of eenige andere ongeregeltheyt, ongeschiktheyt, onsedigheyt ofte onmanierlykheyt te bedryven in der kerken, ofte op de kerkhoven, daar men predikende is, op het verbeuren van het overste kleet, ende nog een Carolus gulden, foo dikwils ymand, hy zy oud ofte jong, hier inne breukig bevonden zal worden, tot behoef van de bekeurders; ende zullen de ouders voor haare kinderen hier inne moeten boeten ende verantwoorden. Ende waar yemand die den bekeurder ofte executeerder hieromme injuriceerde of misdeede, zal arbitralyk gestraft worden, tot discretie van den Gerechte.

IX. PUBLICATIE, *ten fine voorsz, den 12 Februar. MDXCI; gerenoveert den 3 Februar. MDXCV; en 10 Novemb. MDCII.*

Alfoo men daaglyks siet en speurt de groote ongeregeltheid, die zoo by oude luyden als jonge gesellen en kinderen daaglyks gepleegt worden, in het turbeeren en verstooren van de predikationen des Godlyken Woords, ende andere openbare oefeningen der Christelyke Religie, met wandelen, klappen, en rallen in der kerke; foo is 't, dat myne Heeren die Schout, Burgermeesteren, en Schepenen der Stad Utrecht, begeerende daar inne te remedieeren, gebieden en beveelen by desen wel ernstelyk een ygelyk, zy zyn jong of oud, dat zy hen niet onderwinden eenige wandeling, roeping, klappinge, rafinge, doorlopinge, of diergelyke ongeschiktheid, onsedigheyt, of onmanierlykheyt te bedryven in de kerken, daar men predikt, na dat men de tweede reyse geluyt zal hebben, die predikatie, ofte avond-gebed, ende foo voorts, foo lange de pre-

dikatie geduurt, ofte andere Christelyke oefeningen gedaan worden, op het verbeuren van yder persoon drie gulden met der daad af te panden, tot behoef van de Stad, ofte Schouten dienaars, die ze daar op bekeuren sullen, ende voorts arbitralyk gecorrigeert te worden na gelegentheid der sake; ende die ouders zullen in desen voor de kinderen moeten responceeren en verantwoorden.

Gebieden voorts, dat hem niemand onderwinde, gedurende de voorsz predikationen ofte avond-gebeden, op de kerkhoven eenig getier te maken, met rasen, of steenen te werpen, ofte met buffen, of boogen te schieten, te kolven, ook de kloot te schieten, te dobbelen, of eenige andere spelen, ofte onbehoorlykheiden aan te richten, op het verbeuren, en te applicceeren, als boven.